

Natuurtoets Blaaksedijk-Reedijk

Toetsing aan de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur

Documentnr. 11191 - 203247 - NT
projectnr. 11191 - 203247
revisie 00
10 februari 2011

Opdrachtgever

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Postbus 28000
9400 HH Assen

datum vrijgave

10-02-2011

beschrijving revisie 00

Definitieve Natuurtoets

goedkeuring

R.S. Raap

vrijgave

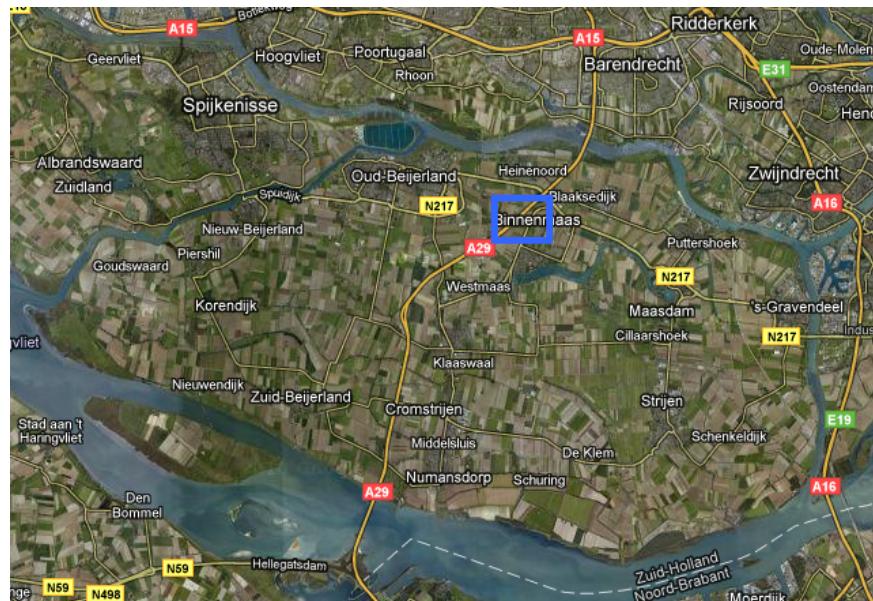
A.J.Brandsma

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Toetsingskader	3
1.3	Doel	4
1.4	Werkwijze	4
1.5	Leeswijzer	5
2	Gebiedsbeschrijving	6
2.1	Huidige gebiedskenmerken	6
2.2	Bureaustudie	7
2.2.1	Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	7
2.2.2	Beschermde soorten Flora - en faunawet	8
2.3	Veldbezoek	9
2.3.1	Omstandigheden	9
2.3.2	Bevindingen	9
2.4	Kenmerkende waarden EHS	9
2.5	Waargenomen en te verwachten soorten	9
2.5.1	Planten	10
2.5.2	Libellen, vlinders en overige ongewervelden	10
2.5.3	Vissen	10
2.5.4	Amfibieën en reptielen	10
2.5.5	Broedvogels	10
2.5.6	Zoogdieren	11
2.5.7	Conclusie voorkomende soorten	11
3	Effectbeoordeling	12
3.1	Beschrijving ingreep	12
3.2	Effecten op kenmerkende waarden EHS	12
3.3	Effecten op beschermde soorten	12
3.3.1	Vissen	13
3.3.2	Broedvogels	13
3.3.3	Zoogdieren	14
3.4	Mitigerende maatregelen	14
4	Conclusies en aanbevelingen	16
4.1	Conclusie	16
4.2	Vervolgstappen	16
5	Geraadpleegde bronnen	17
	Bijlage 1: Beschermingskaders natuur	18

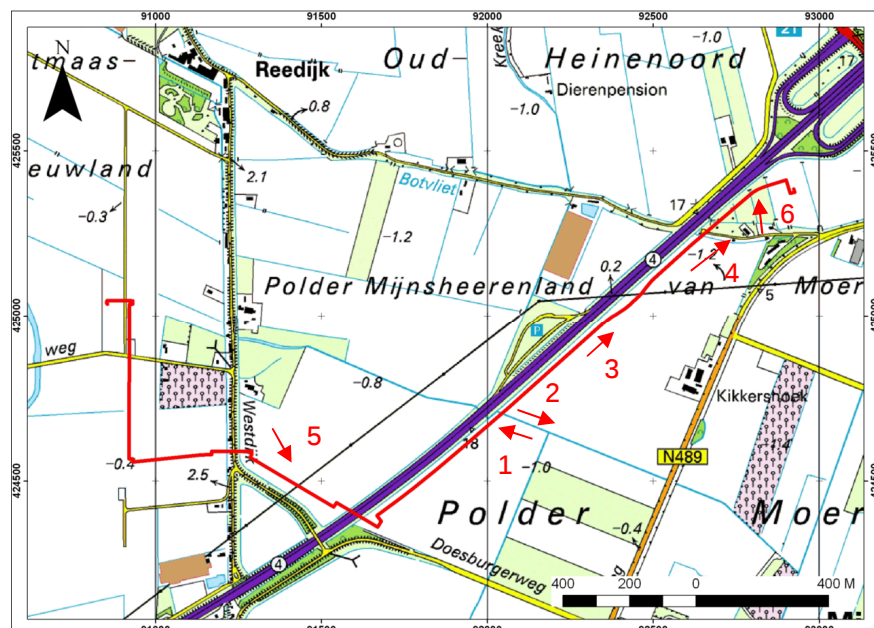
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Nederlandse Aardolie Maatschappij heeft het voornemen om een leidingtracé aan te leggen in de Hoeksche Waard tussen Blaaksedijk en Reedijk in de provincie Zuid-Holland. In onderstaande figuren zijn het projectgebied en de ligging van het leidingtracé binnen het projectgebied weergegeven.

Figuur 1. Het projectgebied (blauw omrand weergegeven) waarbinnen het leidingtracé komt te liggen (bron: maps.google.nl)

Figuur 2. Ligging van het geplande leidingtracé inclusief kijkrichtingen en nummering van foto's uit paragraaf 2.1 (bron ondergrond: Top 25, 2009 © De auteursrechten en databankenrechten zijn voorbehouden aan Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2009)

1.2 Toetsingskader

Vanuit de huidige natuurwetgeving is het noodzakelijk om bij een ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met de in het projectgebied voorkomende beschermde natuurwaarden. De beschermingskaders kunnen onderverdeeld worden in de gebiedbescherming en de soortbescherming. De gebiedbescherming is gericht op het instandhouden van voldoende leefgebieden voor zeldzame soorten of levensgemeenschappen. Onder de gebiedbescherming vallen bijvoorbeeld gebieden die aangewezen zijn in het kader van de Vogel- en/of de Habitatrichtlijn (Natura 2000-gebieden) of onderdeel zijn van de Ecologische Hoofdstructuur.

Het projectgebied van het geplande leidingtracé is geen onderdeel van en ligt ook niet in de nabijheid van een Natura 2000-gebied. Wel ligt een deel van het projectgebied binnen de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur.

Ecologische Hoofdstructuur

Het doel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is het realiseren en instandhouden van een duurzaam functionerend natuurnetwerk. Dit maakt instandhouding, vermeerdering en verspreiding van kwetsbare en zeldzame dier- en plantensoorten mogelijk. Het levert daarmee een bijdrage aan het behoud van de Nederlandse biodiversiteit. Het beleid met betrekking tot de EHS is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijk kenmerkende natuurwaarden. Dit beleid is vastgelegd in de Nota Ruimte en werkt volgens het "nee, tenzij-regime". Als er aantasting plaatsvindt, kan het project of ingreep alleen onder specifieke voorwaarden doorgaan (zie bijlage 1). Het bevoegde gezag (in dit geval de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland) moet er op toezien dat door de initiatiefnemer van een nieuw plan, project of handeling, hiernaar onderzoek wordt verricht.

Flora- en faunawet

De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet. In deze wet wordt de bescherming van een groot aantal inheemse plant- en diersoorten geregeld.

De voorgenomen ingrepen vallen binnen deze wetgeving in de categorie ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Indien als gevolg hiervan verbodsbepaling van de Flora- en faunawet worden overtreden (bijvoorbeeld plukken, verstoren, vangen) is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Een dergelijke ontheffing moet worden aangevraagd bij het ministerie van LNV. Een ontheffing wordt alleen verleend als met zekerheid is vastgesteld dat de betreffende soort daadwerkelijk in het gebied voorkomen.

Het is hierbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren. De beschermde soorten zijn momenteel ingedeeld in drie categorieën:

- algemene soorten waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een algehele vrijstelling (zogenaamde tabel 1 soorten, zie bijlage);
- strikt beschermde soorten waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied (zogenaamde tabel 3 soorten, zie bijlage);
- overige soorten ('middengroep') waarvoor een vrijstelling geldt indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode (zogenaamde tabel 2 soorten, zie bijlage). De voorwaarden waaronder voor deze soorten een ontheffing kan worden verkregen zijn minder streng dan voor de strikt beschermde soorten.

Daarnaast geldt voor alle soorten, ook de niet beschermde soorten, de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer redelijkerwijs maatregelen neemt, dan wel redelijkerwijs handelingen met negatieve effecten achterwege laat, om verstoring van plant- en diersoorten zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Voor meer informatie over de genoemde beschermingskaders wordt verwezen naar bijlage 1.

1.3 Doel

Voorliggende toetsing vormt een eerste verkenning naar (mogelijke) strijdigheden als gevolg van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling met de beschermingskaders voor de EHS en de huidige Flora- en faunawet. Op basis van deze eerste verkenning worden geconcludeerd of, en zo ja welke, vervolgstappen en/of nadere onderzoeken noodzakelijk zijn.

1.4 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden van de plannen met de relevante natuurwetgeving op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Wat zijn de kenmerkende waarden en kwaliteiten op basis waarvan het gebied onderdeel is van de EHS? Komen deze elementen op of nabij de werklocaties voor?
2. Welke wettelijk beschermde soorten komen voor op of nabij het geplande leidingtracé? Welke status hebben deze soorten?
3. Welke invloed hebben de voorgenomen werkzaamheden op kenmerkende waarden en kwaliteiten en (strikt) beschermde soorten?
4. Hoe kunnen eventuele negatieve effecten op (strikt) beschermde soorten en natuurwaarden voorkomen dan wel verzacht worden (mitigerende maatregelen)?
5. Indien negatieve effecten niet (geheel) te voorkomen zijn, welk vervolg traject dient dan doorlopen te worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Bij de Provincie Zuid-Holland zijn de kenmerkende waarden en kwaliteiten opgevraagd voor de ecologische verbinding welke het leidingtracé kruist. Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in of nabij het leidingtracé voorkomen.

Stap 2. Veldbezoek

Naast het bureauonderzoek is een verkennend veldbezoek gebracht aan het geplande leidingtracé en directe omgeving. Hierbij is, met betrekking tot de verzamelde gegevens van de bureaustudie, beoordeeld welke soorten en natuurtypen daadwerkelijk in of nabij het leidingtracé voor (kunnen) komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (verstoring, versnippering biotoop) op de verwachte beschermde soorten en natuurtypen beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75, en eventueel te nemen vervolgstappen.

1.5 Leeswijzer

Deze rapportage is opgebouwd volgens de bovengenoemde werkstappen. De resultaten van het bureauonderzoek en het veldbezoek zijn verwerkt in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 is beschreven wat de effecten van de voorgenomen plannen op de (instandhoudingsdoelen van) verwachte soorten zijn. Zo nodig worden maatregelen voorgesteld om effecten te voorkomen, dan wel te beperken. In hoofdstuk 4 staan de conclusies en aanbevelingen. Aangegeven wordt welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. De wettelijke achtergronden zijn beschreven in bijlage 1.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidige gebiedskenmerken

Het leidingtracé is gepland midden in de Hoeksche Waard, een dun bevolkt gebied waar vooral landbouw bedreven wordt. Het tracé komt voor een deel parallel aan de snelweg A29 te liggen en gaat grotendeels over akkerpercelen. Hierbij doorkruist het tracé diverse watergangen. Langs het tracé liggen voorts enkele bosschages en tussen de fotolocaties 4 en 6 (zie figuur 2) kruist het tracé grasland met verspreid staande struiken en bomen. In de foto's hieronder zijn de belangrijkste gebiedselementen op en nabij het tracé weergegeven.

foto 1. Vaart op tracé

foto 2. Natuuroever nabij tracé

foto 3. Akker op tracé

foto 4. Struiken en bomen op en langs tracé

foto 5. Bosschage langs tracé

foto 6. Sloot en grasland op tracé

2.2 Bureaustudie

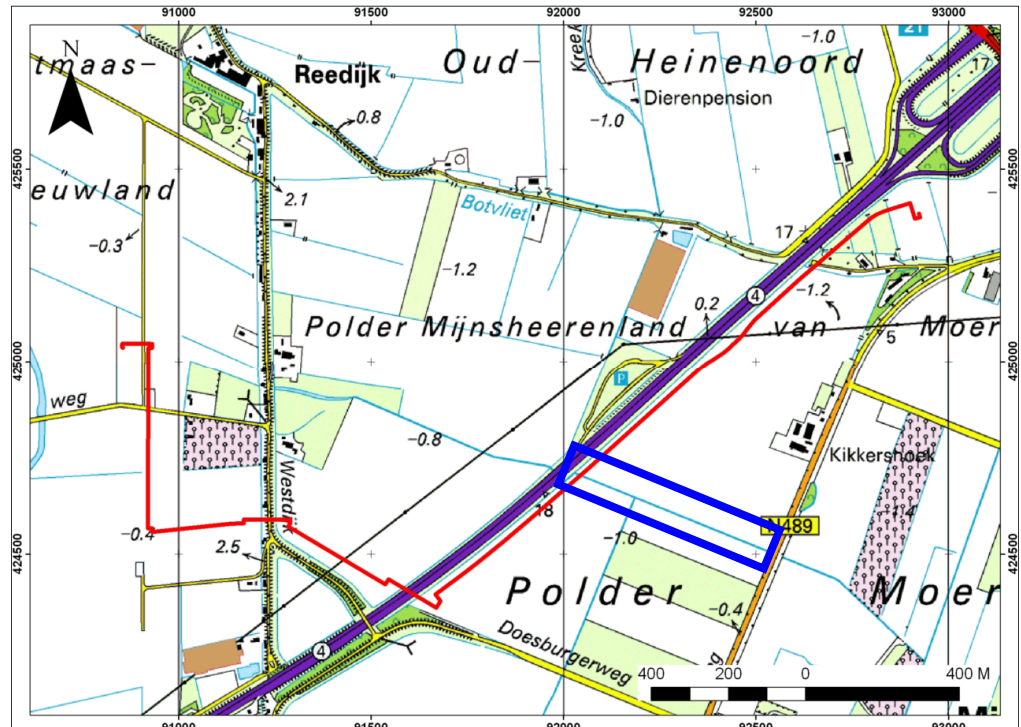
2.2.1 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

In de structuurvisie van de provincie Zuid-Holland (juli 2010) is aangegeven welke gebieden in Zuid-Holland onderdeel zijn van de EHS. In de overzichtskaart (figuur 3) van de ruimtelijke verspreiding van de EHS-gebieden is een watergang welke het geplande leidingtracé doorkruist (figuur 4) aangemerkt als Ecologische verbindingszone (EVZ). EVZ's zijn onderdeel van de EHS en zorgen ervoor dat natuurgebieden natuurtechnisch gezien met elkaar verbonden worden. Deze EVZ is in de zomer van 2010 gerealiseerd als onderdeel van het vlietproject (www.vlietproject.nl) en wel in het deelproject Noordverbinding Binnenbedijkte Maas. Hierbij is een gebied met een oppervlakte van 3,4 ha aan EVZ aangelegd in de vorm van natte natuur en rietoevers.

Figuur 3. Ligging van het projectgebied ten opzichte van de EHS-gebieden in de provincie Zuid-Holland (Provinciale Structuurvisie 2010).

Ecologische verbindingzones verbinden de grotere natuurgebieden van de EHS met elkaar. In het rapport 'Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland' (Provincie Zuid-Holland, 1998) staat beschreven welke eisen aan de EVZ wordt gesteld. De betreffende EVZ moet een aaneengesloten moerasverbinding worden die geschikt is voor minder kritische diersoorten. Het streefbeeld is een ongeveer 30 meter brede moerasruigte met enige opslag van bijvoorbeeld wilgen. Het gaat hier vooral om natte, moerassige vegetaties met plantensoorten als o.a. Harig wilgenroosje en Koninginnenkruid. Belangrijke diersoorten die aan deze EVZ zijn gekoppeld zijn de Dwergspitsmuis en Dwergmuis. Voorbeelden van soorten die van maatregelen meeprofiten zijn Blauwborst, Rietzanger en Bloedrode heidelibel.

Figuur 4. Ligging van de EVZ (in blauw) ten opzichte van het geplande leidingtracé (bron ondergrond: Top 25, 2009 © De auteursrechten en databankenrechten zijn voorbehouden aan Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2009)

2.2.2 Beschermde soorten Flora - en faunawet

Bij het Waterschap Hollandse Delta en het Hoeksche Waardse Landschap, de digitale zoogdieratlas van de provincie Zuid-Holland en diverse verspreidingsatlassen en websites is informatie ingewonnen over bekende verspreidingsgegevens van beschermde plant- en diersoorten. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de bevindingen van deze bureaustudie.

Volgens de digitale zoogdieratlas en RAVON komen in de omgeving van het projectgebied een aantal zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3 soorten) voor, zoals Dwerg- en Ruige Dwergvleermuis (zoogdieren) en Bittervoorn en Kleine modderkruiper (vissen). Daarnaast zijn er in het gebied een aantal (broed)vogelsoorten waargenomen (SOVON broedvogelatlas 2002).

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in een gebied betekent niet direct dat deze soorten ook daadwerkelijk voorkomen in die delen van het gebied waar het geplande leidingtracé komt te lopen. Het geplande leidingtracé is slechts een klein onderdeel van het betreffende gebied, en omvat daarom ook slechts een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van een veldbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid worden verkregen over welke soorten daadwerkelijk voorkomen, dan wel verwacht mogen worden, op de plekken waar het geplande leidingtracé zal komen te liggen.

2.3 Veldbezoek

2.3.1 Omstandigheden

Op 9 december 2010 is het projectgebied bezocht. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren zonnig met een middagtemperatuur net onder het vriespunt. Een gedeelte van het projectgebied bevond zich onder een dunne sneeuwlaag en alle watergangen waren dichtgevroren.

Tijdens het veldbezoek is een deel van het tracé afgelopen en zijn de verschillende biotopen, habitats en locaties die kansrijk zijn voor beschermde soorten bezocht. Het betreft redelijk uniforme biotopen en habitats zodat een goed beeld van de karakteristieken van het projectgebied is verkregen.

2.3.2 Bevindingen

Karakteristieken biotopen en habitats

Aan de west- en oostzijde van het op de snelweg A29 doodlopende deel van de weg Reedijk komt het tracé in agrarisch grasland te liggen met verspreid staande bomen en struiken (waaronder wilg, els en meidoorn; zie foto 4). De diep ontwaterde sloten zijn aan beide zijden van de weg Reedijk begroeid met riet en ruigte (zie foto 6).

De landbouwpercelen parallel aan de snelweg A29 zijn tot aan de Doesburgerweg akkerpercelen. Deze zijn van elkaar gescheiden door een ca. zes meter brede vaart (met aan de oostzijde een smalle rietkraag; zie foto 1). Bij de snelweg A29 knikt de vaart naar zuid om na ca. 30 meter de snelweg A29 onderdoor te kruisen richting de Westdijk. De vaart is vanaf 30 meter ten oosten van de A29 naar het oosten toe recentelijk (september 2010) ingericht als EVZ met plas-dras oevers van ongeveer 30 meter breed.

Het tracé kruist de A29 ten noorden van de Doesburgerweg. Hier bevindt zich een bosschage van opgaand populierenbos met een rijk ontwikkelde struiklaag. Aan de westzijde van de A29 komt het tracé over een akkerperceel langs de noordkant van de Westdijk, welke deels is omzoomd met een bosschage (zie foto 5). Ten westen van de Westdijk doorsnijdt het tracé enkel open akkerland.

2.4 Kenmerkende waarden EHS

In de recentelijk gerealiseerde Ecologische Verbindingszone (EVZ, zie figuur 4 en foto 2) zijn kenmerkende waarden aanwezig dan wel binnen enkele jaren te verwachten voor een natte verbinding in de vorm van open water met oeverzones. In deze verbindingszone zal ruigte en riet zich verder ontwikkelen waardoor de voor de verbindingszone belangrijke soorten Dwergmuis en Dwergspitsmuis zich kunnen vestigen.

2.5 Waargenomen en te verwachten soorten

Op basis van literatuurstudie, het veldbezoek en gegevens beschikbaar op het internet is een inschatting gemaakt van de beschermde soorten die in of nabij het leidingtracé te verwachten zijn, dan wel daadwerkelijk zijn waargenomen.

2.5.1 Planten

De soortenrijkdom van wilde planten is zeer gering binnen het projectgebied. In de graslanden komen algemene grassen als Engels raaigras voor. In de slootkanten staan algemeen voorkomende ruigtekruiden. Beschermde en/of zeldzame beschermde planten zijn gezien het voedselrijke karakter van de bermen en slootkanten niet te verwachten.

2.5.2 Libellen, vlinders en overige ongewervelden

Gezien het voedselrijke karakter van de agrarische percelen, wegbermen, watergangen en de ondergroei ter plaatse worden in het projectgebied geen beschermde en/of zeldzame dagvlinders, libellen en overige ongewervelde soorten verwacht.

2.5.3 Vissen

De strikt beschermde Bittervoorn is in het atlasblok (5x5 km) aangetroffen waarbinnen het projectgebied zich bevindt (www.ravon.nl). Het is echter onbekend of deze soort specifiek voorkomt in de watergangen op het geplande tracé. Voor de vaart geldt dat deze voldoet aan de kwaliteitseisen die de Bittervoorn stelt aan zijn leefgebied. Deze soort is voor de voortplanting afhankelijk van grote zoetwatermosselen; de vrouwtjes zetten er hun eitjes in af (april- juni). Daarnaast heeft de Bittervoorn een voorkeur voor een rijke onderwatervegetatie die voor voldoende beschutting kan zorgen. Randvoorwaarden voor de aanwezigheid van de mosselen en de waterplanten zijn voldoende doorzicht en de afwezigheid van een dikke sliblaag. Deze randvoorwaarden worden gehaald in de door het tracé te kruisen zes meter brede vaart.

Naast Bittervoorn is ook Kleine modderkruiper (tabel 2 soort) in het atlasblok waarbinnen het projectgebied zich bevindt aangetroffen (www.ravon.nl). De oeverzones van de in het projectgebied liggende vaart vormen een geschikt biotoop voor deze soort. Het is echter onbekend of deze soort specifiek op het leidingtracé voorkomt. Voorts zullen er diverse andere, niet of licht beschermde vissoorten voorkomen dan wel te verwachten zijn binnen het projectgebied, zoals Baars en Tiendoornige stekelbaars.

2.5.4 Amfibieën en reptielen

Op en nabij het geplande tracé kunnen verder een aantal beschermde, maar algemeen voorkomende amfibieënsoorten voorkomen, zoals Bruine kikker en Gewone pad. Hierbij geldt echter dat de meeste watergangen (uitgezonderd de vaart) slechts aan de minimumbiotoopeisen van deze soorten voldoen. De dichtheden van deze soorten zullen dan ook laag zijn.

Zwaarder beschermde amfibieën en reptielen zijn op basis van verspreidingsgegevens (www.ravon.nl) en biotoopvoorkeur niet in het projectgebied te verwachten.

2.5.5 Broedvogels

De verspreid staande bomen en struiken langs de weg Reedijk (foto 4 en 6), alsmede de bosschages langs de Doesburgerweg en de weg Westdijk vormen een geschikt broedbiotoop voor diverse soorten zangvogels. Tijdens het veldbezoek werden in voornoemd biotoop

Houtduif, Heggenmus, Winterkoning, Merel, Roodborst, Koolmees, Gaai en Vink aangetroffen.

De akkerpercelen op het tracé, welke wat verder liggen van bebouwing, bosschages en wegen, vormen een voldoende geschikt broedbiotoop voor enkele algemene soorten weidevogels als Kievit en Scholekster.

De oevers van de watergangen die het tracé kruisen vormen een geschikt broedbiotoop voor een aantal watervogels, zoals Wilde eend en Meerkoet.

2.5.6 Zoogdieren

De strikt beschermde Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis zijn aangetroffen in een kilometerhok binnen het projectgebied en wel binnen het kilometerhok waar de bosschages langs de Doesburgerweg en Westdijk zich bevinden (Zoogdieratlas Zuid-Holland, 2008). Verwacht mag worden dat de hiervoor genoemde bosschages onderdeel zijn van het foerageergebied van beide soorten.

Voorts zijn er diverse algemeen voorkomende zoogdiersoorten in het projectgebied vastgesteld zoals muizen (waaronder Dwergmuis) en spitsmuizen, marterachtigen (waaronder Bunzing), Haas (waargenomen tijdens veldbezoek) en Vos.

2.5.7 Conclusie voorkomende soorten

In onderstaande tabel zijn de zwaarder beschermde voorkomende soorten (tabel 2 en 3 soorten) weergegeven waarvoor beschouwd moet worden of een ontheffing nodig is. Overige niet of licht beschermde soorten, vallende onder de algemene zorgplicht, zijn in onderstaande tabel niet meegenomen.

Tabel 1. Zwaarder beschermde diersoorten die voorkomen in het projectgebied

Soortgroep	Soort
Vissen	Bittervoorn Kleine modderkruiper
Broedvogels	enkele soorten weide- en watervogels diverse soorten zangvogels
Zoogdieren	Gewone dwergvleermuis Ruige dwergvleermuis

3 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ingrepen op natuurwaarden of beschermde soorten beschreven. Hierbij wordt eerst een beschrijving van de ingreep gegeven en vervolgens gekeken naar mogelijke effecten ten aanzien van de kenmerkende waarden welke geformuleerd zijn voor de provinciale EHS welke door het projectgebied loopt.

Vervolgens worden per soortgroep de effecten van de ingreep beschreven en onder mitigerende maatregelen voorstellen gedaan over de wijze waarop deze effecten te voorkomen zijn.

3.1 Beschrijving ingreep

Voor het plaatsen van de leiding zal over het grootste deel van het tracé de leiding in een open ontgraving worden gelegd. Hiervoor wordt een sleuf gegraven door akkers, weilanden, en watergangen. Aan weerskanten van de sleuf wordt er een werkstrook aangebracht voor de opslag van grond, materieel en het leggen van rijplaten. De breedte van deze stroken bedragen ongeveer 10 meter aan beide kanten van de sleuf. Watergangen worden daar waar de leiding niet in een dam ligt voor een gedeelte afgedamd met schotten om de watergang voor dat deel leeg te pompen. Ter hoogte van de vaart (foto 1 en 2) wordt de leiding door middel van een persing geplaatst. Hiervoor hoeft de vaart niet tijdelijk afgedamd en/of leeggepompt te worden.

Het leidingtracé wordt op twee plaatsen (onder de A29 en onder de Westdijk) door middel van een gestuurde boring onder de bestaande infrastructuur doorgetrokken. Hiervoor worden aan weerszijden van de infrastructuur in de akkerpercelen bouwputten gegraven en werkterreinen aangelegd van ongeveer 50 bij 50 meter. In de manshoge bouwputten zal ten behoeve van de werkzaamheden gedurende een paar dagen bemaling worden toegepast. De uitlegstroken die zijn benodigd om met behulp van de gestuurde boring de gasleiding aan te brengen zullen op het leidingtracé worden neergelegd en daarna aan elkaar worden gelast.

3.2 Effecten op kenmerkende waarden EHS

De vaart welke het leidingtracé kruist is aangewezen als EVZ. De onlangs gerealiseerde plasdras oever bevindt zich echter buiten het geplande leidingtracé. De aangewezen belangrijke soorten van de EVZ (Dwergspitsmuis en Dwergmuis) zullen zich vooral vestigen in de nieuwe natuuroever en niet in het gedeelte van de vaart waar het leidingtracé komt te liggen. Een negatief effect op de kernkwaliteiten en omgevingscondities van de EVZ als gevolg van de graafwerkzaamheden is daarom uitgesloten. Wanneer de werkzaamheden zijn afgerond zullen de vergravingen in de oevers en bodem van de vaart hersteld worden.

3.3 Effecten op beschermde soorten

Om vast te stellen of de voorgenomen aanleg van de gasleiding in overeenstemming is met de Flora- en faunawet, waarvoor indien er geen overeenstemming is een ontheffing moet worden verkregen, is voor de relevante soorten een effectbeoordeling uitgevoerd. In

onderstaande paragrafen worden de mogelijke tijdelijke effecten als gevolg van de werkzaamheden behandeld.

3.3.1 Vissen

De waterkolom van de in het projectgebied liggende vaart wordt, ter plaatse waar het tracé passeert, niet beïnvloed door de aanleg van de leiding door middel van een persing. Hierdoor zullen de in de vaart voorkomende (strik) beschermde vissoorten geen negatieve effecten ondervinden van de werkzaamheden.

Daarnaast kunnen algemeen voorkomende vissoorten aangetroffen worden in de overige watergangen die door het tracé gekruist worden. Voor deze soorten geldt de zorgplicht.

3.3.2 Broedvogels

Vogels kunnen zowel ter plaatse van de werkstrook als in een aangrenzende zone worden verstoord. Verstoringafstanden kunnen per soort verschillen. In het algemeen worden vogels verstoord door zowel bewegingen als geluid. Daarnaast is het van belang in welke periode van het jaar een vogelsoort wordt verstoord. Doordat verstoring in de broedperiode de meeste gevolgen hebben voor een soort, is de bescherming van vogels grotendeels gericht op het broedseizoen. In het algemeen geldt dat regelmatige verstoring tijdens het broeden tot gevolg heeft dat het broedsel in de steek wordt gelaten door een gevoel van onveiligheid. Voor soorten die slechts één broedsel per jaar produceren betekent dit een verloren jaar. Dat is zeker het geval als de eieren reeds uitgebroed zijn.

Speciaal dient er in de akkerpercelen op en nabij het leidingtracé gelet te worden op broedende weidevogels, alsmede broedende watervogels in de tussenliggende sloten en vaart. De akkerpercelen vormen het broedgebied voor weidevogels als Kievit en Scholekster. Ten gevolge van de aanwezigheid van de snelweg en andere landschappelijke elementen welke het open karakter van het gebied doorsnijden zullen de dichtheden van weidevogels laag zijn. De diep ontwaterde sloten met steile kanten zullen evenmin hoge dichtheden watervogels herbergen. Desondanks zullen de werkzaamheden in het broedseizoen leiden tot verstoring van eventuele op en nabij het tracé aanwezige weide- en watervogels. Door de werkzaamheden in de op het tracé liggende akkerpercelen en tussenliggende sloten en vaart buiten het broedseizoen uit te voeren, wordt verstoring van broedende weide- en watervogels voorkomen. Voor beide groepen vogels geldt in het algemeen dat voor het broedseizoen een periode van begin maart tot half juli aangehouden zal moeten worden.

Broedende vogels, met name zangvogels, worden verwacht in de verspreid staande bomen, struiken en ruigte aan weerszijden van de weg Reedijk. Aangezien deze vlak langs of op het leidingtracé staan, zal verstoring van nesten tijdens het broedseizoen niet uitgesloten zijn. Met broedende vogels in de bosschages langs de Doesburgerweg en de Westdijk zal niet apart rekening hoeven worden gehouden tijdens uitvoering van de werkzaamheden. In deze vlak langs de snelweg gelegen bosschages worden geen zeer verstoringgevoelige broedvogels verwacht. Voorts zullen de werkzaamheden voor de minder verstoringgevoelige broedende vogels op voldoende afstand (> 15 meter) van de bosschages worden uitgevoerd. Voor zangvogels geldt in het algemeen dat voor het broedseizoen een periode van half maart tot half juli aangehouden zal moeten worden.

3.3.3 Zoogdieren

Zowel de bosschages langs de Doesburgerweg als langs de Westdijk zullen door de twee vleermuissoorten als vliegrouete worden gebruikt. Verlichting verstoort vliegroutes van vleermuizen. De werkzaamheden zullen voornamelijk overdag worden uitgevoerd. Wanneer de werkzaamheden gedurende de activiteitenperiode van vleermuizen (maart-oktober) ook in de nacht uitgevoerd moeten worden, zijn (tijdelijke) negatieve effecten niet uitgesloten.

3.4 Mitigerende maatregelen

Voor vissen, broedende vogels en vleermuizen zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk om negatieve effecten, die als gevolg van de werkzaamheden optreden, te verzachten. In deze paragraaf wordt per soortgroep beschreven op welke wijze deze negatieve effecten te voorkomen zijn.

Vissen

Voor vissen geldt dat de voorkeursperiode voor het uitvoeren van de werkzaamheden ligt in de periode van 15 juli tot 1 november (bron: gedragscode Unie van Waterschappen).

Voor deze soortgroep geldt dat er zowel geen (strikt) beschermde soorten als algemeen voorkomende soorten worden beïnvloed, mits de volgende maatregelen kunnen worden genomen:

Voorafgaand aan de werkzaamheden aan de watergangen dienen de vissen verjaagd te worden door met een schepnet door het water te waden, waarbij ook de modderlaag wordt meegenomen. Als de watergang tijdelijk gedempt wordt, wordt deze tweezijdig afgedamd, deels leeggepompt, en vervolgens leeggevist. Ook de modderlaag wordt onderzocht. Tijdens en direct na het leegpompen van het afgedamde stuk moeten alle aanwezige vissen in een ander, dichtbij gelegen, geschikt biotoop worden uitgezet, bijvoorbeeld in dezelfde watergang, op enkele tientallen meters van de dammen. Hierdoor wordt een negatief effect op aanwezige vissen voorkomen. Voor het overzetten van dieren naar een vergelijkbaar biotoop in de directe omgeving is geen ontheffing noodzakelijk. Voor het overzetten van strikt beschermde diersoorten als Bittervoorn is begeleiding nodig van een deskundige op het gebied van (soortspecifieke) ecologie. Aangezien er in de tijdelijk te dempen watergangen geen strikt beschermde soorten worden verwacht, is het betrekken van een deskundige tijdens de werkzaamheden niet noodzakelijk.

Wanneer het afgedamde stuk wordt leeggepompt is het voor vissen belangrijk dat bij de uitvoering rekening wordt gehouden met de temperatuur van het water. Deze mag niet lager zijn dan 0 graden Celcius, en niet hoger dan 25 graden Celsius (conform Hoogerwerf 2008). Bij een lage temperatuur zijn vissen inactief, waardoor ze niet kunnen vluchten en bij het afvangen beschadigd raken of zelfs dood kunnen gaan. Bij een hogere temperatuur kan zuurstofloosheid optreden.

Als bovenstaande maatregelen worden genomen wordt de gunstige staat van instandhouding van voorkomende vissen niet aangetast door de werkzaamheden.

Broedvogels

Het heeft de voorkeur om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Wanneer dit niet mogelijk is kan met mitigerende maatregelen geprobeerd worden het

broeden van vogels te voorkomen. Als er toch vogels op het plangebied broeden kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden tot dat de jongen zijn uitgevlogen.

Voor de wet is er geen verschil tussen broedvogels gemaakt. Alle broedvogels zijn beschermd gedurende de voortplantingsperiode. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Wel is het toegestaan om maatregelen te nemen waarmee het gebied tijdelijk onaantrekkelijk wordt als broedgebied voor vogels. Als er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden het hele jaar starten.

De volgende, mogelijke mitigerende maatregelen worden voorgesteld om negatieve effecten op broedende vogels te voorkomen:

- de werkstrook benodigd voor het tracé en een strook van circa 15 meter aan weerszijden daarvan onaantrekkelijk maken voor broedende vogels door het plaatsen van bewegende linten en/of vliegers met roofvogelsilhouet; hierbij dient opgemerkt te worden dat het effect van deze maatregel maar een korte tijd werkt (enkele weken), doordat gewinning optreedt.
- struiken en bomen ter plaatse van het tracé buiten het broedseizoen rooien
- struiken en bomen welke langs het tracé en binnen 15 meter van de werkstrook blijven staan afschermen zodat deze visueel gescheiden zijn van de werkzaamheden.
- graslanden en waterkanten maaien, zodat de vegetatie zeer kort is, net voor het broedseizoen.
- voor het verwijderen van de teeltlaag het werkgebied en een strook van circa 15 meter aan weerszijden inspecteren op nesten;
- Als toch broedgevallen optreden, dient bij het uitvoeren van de werkzaamheden zoveel afstand gehouden te worden, dat geen verstoring op treedt. Deze afstand wordt door een onafhankelijk ter zake kundige ecooloog vast gesteld.

Natuur is dynamisch. Ondanks het nemen van maatregelen kan het voorkomen dat er toch vogels tot broeden komen in het plangebied. Wanneer deze worden aangetroffen en er ter plaatse wordt beoordeeld dat een negatief effect niet kan worden uitgesloten moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot dat de jongen zijn uitgevlogen.

Als bovenstaande maatregelen worden genomen wordt de gunstige staat van instandhouding van voorkomende of verwachte broedende vogelsoorten niet aangetast door de werkzaamheden.

Vleermuizen

Verlichting verstoort vliegroutes van vleermuizen. Wanneer boringen worden uitgevoerd, zullen ook werkzaamheden mogelijk in de nacht uitgevoerd moeten worden. Om (tijdelijke) negatieve effecten te voorkomen zijn enkele maatregelen noodzakelijk bij de nachtelijke uitvoering van werkzaamheden:

- Gebruik verlichting zo min mogelijk;
- Verlichting goed op werkzaamheden richten;
- Verlichting niet op het water, lijnelementen als houtwallen of kruidenranden richten.

Als de voor vleermuizen aangegeven maatregelen met betrekking tot lichtvervuiling worden genomen, zijn negatieve effecten op vliegroutes van vleermuizen niet te verwachten.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

De voorgenomen werkzaamheden aan het gasleidingentracé zijn tijdelijk van aard. Het karakter van de gebieden waar de werkzaamheden worden uitgevoerd wordt er niet door veranderd, noch het karakter van de aangrenzende percelen.

Ecologische Hoofdstructuur

De vaart welke het leidingtracé kruist is aangewezen als EVZ. De onlangs gerealiseerde plasdras oever bevindt zich buiten het geplande leidingtracé. De functie van de EVZ en de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS worden door de voorgenomen werkzaamheden niet aangetast.

Flora- en faunawet

Werkzaamheden kunnen tijdens de uitvoering verstoring veroorzaken van een aantal diergroepen. Door uitvoering van de benoemde mitigerende maatregelen, een goede tijdsplanning en omgang met het gebied voor, tijdens en na de werkzaamheden, worden negatieve effecten tot een minimum beperkt. Overtreding van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet worden zo voorkomen.

4.2 Vervolgstappen

Op basis van bovenstaande conclusies dienen in het kader van de Flora- en faunawet de mitigerende maatregelen in acht te worden genomen. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk. Er treden geen effecten op de wezenlijke waarden van de EHS op, indien na afloop van de werkzaamheden de vaart weer in de oorspronkelijke staat wordt achtergelaten.

5 Geraadpleegde bronnen

Geraadpleegde literatuur

- Hoogerwerf, G., T. Brouwer & P. van Hoof, 2008. Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen: Uitwerking van maatregel-protocollen ter bescherming van soorten (versie 3, juli 2008). Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen; in opdracht van Waterschap Rivierenland.
- Mostert, K. en J. Willemsen, 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft
- Provincie Zuid-Holland, 1998. Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland. Aanwijzingen voor inrichting en beheer. Streefbeelden voor inrichting en beheer van ecologische verbindingzones in de provincie Zuid-Holland. Rapport van de provincie Zuid-Holland, bureau Natuur en Altenburg & Wymenga.
- Provincie Zuid-Holland, 2010. Visie op Zuid-Holland. Structuurvisie Ontwikkelen met schaarse ruimte. Vastgesteld door Provinciale Staten van Zuid-Holland op 2 juli 2010.
- Unie van Waterschappen, 2006. Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 10 juli 2006
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Bronnen Internet

www.ravon.nl
www.telmee.nl
www.waarneming.nl
www.vlietproject.nl

Bijlage 1: Beschermingskaders natuur

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedbescherming en soortbescherming.

Ecologische Hoofdstructuur

de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van de gebiedbescherming en het beschermingsregiem hiervan is opgenomen in de Nota Ruimte (2004). De bescherming van de EHS is niet in wetgeving vastgelegd, maar vindt plaats via het bestemmingsplan. De EHS valt niet onder de NBwet '98.

De bescherming gaat uit van een 'nee, tenzij'- regime. Het beleid is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, rekening houdend met de medebelangen die in het gebied aanwezig zijn.

In EHS-gebieden zijn nieuwe plannen, projecten of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Als er echter geen reële alternatieven aanwezig zijn én er is sprake van groot openbaar belang kan het project doorgaan als de schade zo veel mogelijk wordt verzacht en de resterende schade wordt gecompenseerd.

Flora- en faunawet

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen SBZ welke zijn vermeld in bijlage IV. De wet regelt de bescherming van de opgenomen soorten tegen plukken, uitsteken, opsporen, verstoren, doden en vervoeren. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent op zich geen externe werking, maar voor enkele soorten worden de begrippen in de Flora- en faunawet ruimer uitgelegd, bijvoorbeeld voor vleermuizen. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

In het kader van de Flora en faunawet wordt een groot scala aan dier- en plantensoorten beschermd. De aanvankelijke ruime bescherming van een grote groep gewervelde dieren (o.a. zoogdieren en vogels) en een beperkte groep ongewervelden (o.a. enkele vlindersoorten en libellensoorten) in Nederland is met ingang van het nieuwe Vrijstellingenbesluit¹ genuanceerd. Op basis van dit besluit zijn drie categorieën beschermde soorten te onderscheiden. De verschillende categorieën zijn gegroepeerd in drie tabellen.

Tabel 1. Algemeen voorkomende soorten, waarvoor een vrijstelling geldt voor overtredingen van artikel 8 t/m 12 bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik.

Tabel 2. Overige soorten, die minder algemeen voorkomen en veelal zeldzaam zijn of bedreigd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt met behulp van een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. In deze categorie vallen ook alle vogelsoorten. De vrijstelling is alleen van toepassing op werkzaamheden als 'bestendig beheer en onderhoud', 'bestendig gebruik' of 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting'. Wanneer niet volgens een dergelijke gedragscode wordt gewerkt of als het andere ingrepen betreft, is een ontheffing nodig. De ontheffing voor deze soorten wordt getoetst aan het

1. Besluit van 10 september 2004, houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen. Dit besluit is sinds eind februari 2005 van kracht.

criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Hier vallen echter niet de vogels onder, die vallen onder het zwaardere toetsingsregiem, genoemd onder 3.

Tabel 3. Strikt beschermde soorten die zeldzaam en veelal bedreigd zijn. Hieronder vallen tevens de soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik' als gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. Als het andere werkzaamheden betreft of als niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten een ontheffing worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt een streng toetsingskader waarbij moet worden aangetoond dat er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang, er geen alternatieven zijn en de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.